

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ НОМЕНКЛАТУРИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УРЯДОВІЙ ПРОГРАМІ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»**Ключові слова:** реімбурсація, урядова програма «Доступні ліки», соціально значущі захворювання, фармацевтичний ринокI. A. KOSTIUK (<https://orcid.org/0000-0002-3689-3379>),J. V. PELYKH (<https://orcid.org/0000-0001-6735-5605>)*Bogomolets National Medical University, Kyiv***ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF THE NOMENCLATURE OF MEDICINES IN THE GOVERNMENT PROGRAM «AVAILABLE MEDICINES»****Key words:** reimbursement, government program «Available medicines», socially significant diseases, pharmaceutical market

На сьогодні доступність лікарських засобів (ЛЗ) для населення є однією із найгостріших проблем у системі охорони здоров'я. Актуальним є не тільки питання фізичної доступності ліків, тобто їх наявності в аптечних закладах, а ще й економічної спромоги населення придбати необхідні ЛЗ. Для подолання цієї проблеми пріоритетним напрямом у реформуванні фармацевтичної галузі Уряд визнав запровадження процесу реімбурсації [1–4].

З метою підвищення якості та тривалості життя населення за рахунок зростання фізичної та економічної доступності ЛЗ для лікування найбільш соціально значущих захворювань, 1 квітня 2017 р. Урядом було запроваджено програму реімбурсації «Доступні ліки». На початку вона розповсюджувалася на пацієнтів, що мають серцево-судинні захворювання, діабет II типу та бронхіальну астму. Країна визнала пріоритетним лікування саме цих хвороб, оскільки вони мають найбільший вплив на показники смертності, якості життя населення, а також ефективно лікуються амбулаторно. Із 1 жовтня 2021 р. кількість нозологій у програмі було розширено і в Реєстрі ЛЗ, що підлягають відшкодуванню, з'явилися препарати для лікування нецукрового діабету, розладів психіки та поведінки, а також епілепсії [1–4].

За 6 років існування ця урядова програма зазнавала змін та удосконалювалася. Так, процеси виписування і отримання ЛЗ діджиталізувалися, що також вплинуло на зростання фізичної та економічної доступності ліків. Із 2021 р., коли отримання ЛЗ за програмою «Доступні ліки» можливе за використанням електронного рецепта, забезпечення пацієнтів із відповідними нозологіями стало більш прозорішим та контрольованим.

Питання реімбурсації та аналізу ринку ЛЗ для лікування захворювань, що увійшли до програми «Доступні ліки», досліджували у своїх публікаціях такі науковці як Гетало О. В. [5], Гуз В. С. [6], Заліська О. М. [6, 7], Ковалевська І. В. [8], Косяченко К. Л. [9], Немченко А. С. [9], Шолойко Н. В. [10] та ін. [11]. Однак комплексного дослідження динаміки номенклатури ЛЗ програми «Доступні ліки» за всіма нозологіями ще не здійснювали.

Метою роботи стало дослідження динаміки номенклатури ЛЗ, що входять до урядової програми «Доступні ліки», за 2017–2022 рр.

Матеріали та методи дослідження

Матеріалами дослідження стала низка нормативно-правових актів, а саме Постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) та накази Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України.

Для досягнення поставленої мети було застосовано контент-аналіз нормативно-правових актів із використанням маркетингових досліджень, а також методи порівняльного та економічного аналізу.

Результати дослідження та обговорення

Програма «Доступні ліки» регламентована цілою низкою нормативно-правових актів України, серед яких ряд Постанов КМУ та наказів МОЗ України. Із 1 квітня 2017 р. всього було видано 13 Реєстрів ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, що було затверджено відповідними наказами [12–24].

Здебільшого дані Реєстри оновлювали двічі на рік – у січні/лютому та липні/серпні. Виключенням став 2021 р., в якому окрім стандартних двох щорічних Реєстрів (які було затверджено наказами МОЗ України № 251 від 15. 02. 2021 р. та № 1705 від 10. 08. 2021 р. відповідно), було видано ще один Реєстр ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню (затверджений наказом МОЗ України № 2077 від 27. 09. 2021 р.). Цим документом було введено в «Доступні ліки» ЛЗ для нозологій, якими розширили програму, а саме – нецукрового діабету, розладів психіки та поведінки, епілепсії.

Виконаний контент-аналіз 13 випусків Реєстрів ЛЗ, що підлягають реімбурсації, демонструє оновлення та зростання кількості міжнародних непатентованих назв (МНН) та, відповідно, торговельних назв (ТН) ЛЗ для лікування нозологій, які країна визнала пріоритетними. Загалом, номенклатура препаратів в останній редакції Реєстру ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, оновилася у 2 рази за МНН та практично у 3 рази за ТН порівняно з першим випуском, що пов'язано як із розширенням найменувань для лікування хвороб, що були в програмі з 2017 р., так і з появою нових нозологій із 2018 р. (рис. 1).

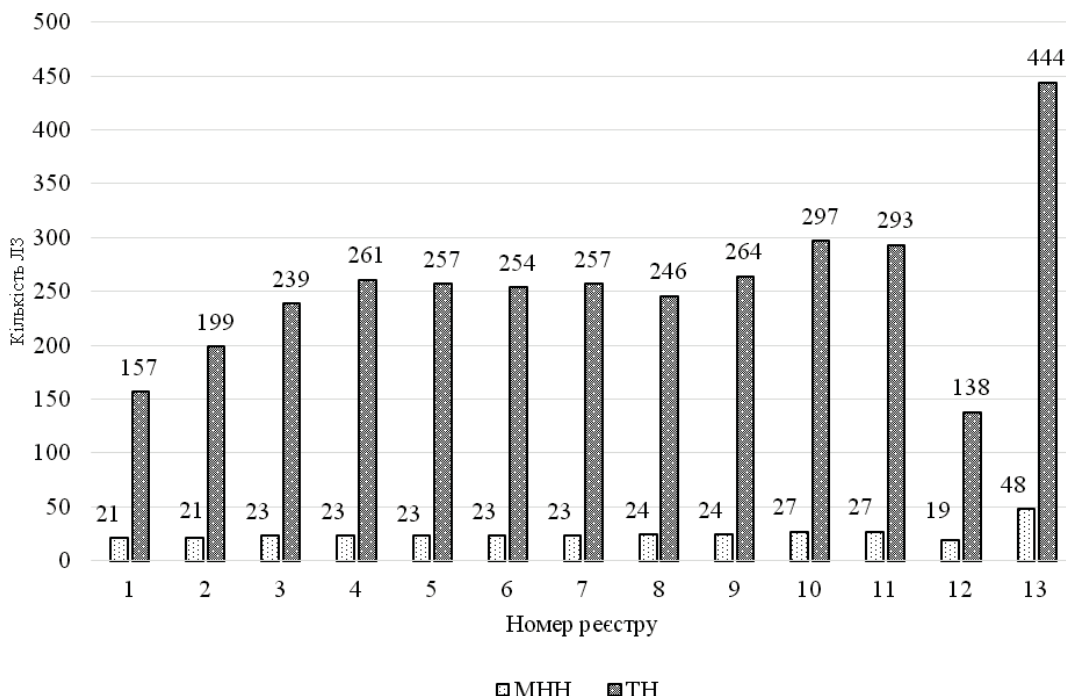

Рис. 1. Динаміка кількості торговельних назв лікарських засобів, що увійшли до 13 випусків Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню за урядовою програмою «Доступні ліки»

Загалом в останній редакції Реєстру до програми увійшло 48 МНН: 20 – для лікування серцево-судинних захворювань, 13 – цукрового діабету, 1 – нецукрового діабету, 5 – бронхіальної астми, 3 – епілепсії та 6 – розладів психіки і поведінки. Із першого реєстру сегмент ЛЗ для лікування серцево-судинних захворювань є найбільш представленим. До розширення програми новими нозологіями відсоток цієї групи ЛЗ становив у середньому 75% від усієї номенклатури Реєстру, а з 2022 р. він знизився, але залишився найбільшим. Так, в останньому Реєстрі ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, сегмент ЛЗ для лікування серцево-судинних захворювань становить 41,7% (рис. 2).

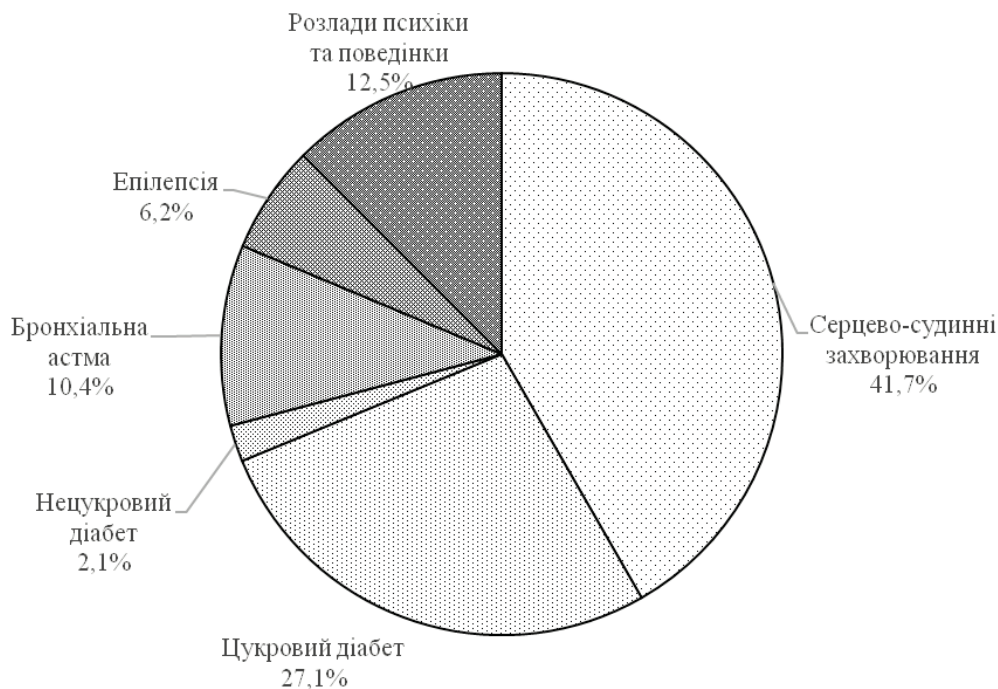

Рис. 2. Розподіл міжнародних непатентованих назв, що увійшли до останньої редакції Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню, за нозологіями (2022 рік)

Провівши детальний контент-аналіз усіх випусків Реєстру ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, за 2017–2022 рр., встановлено чітке зростання кількості ТН ЛЗ за 5 із 6 нозологій програми «Доступні ліки». Так, порівняно з першим випуском кількість ЛЗ для серцево-судинних захворювань зросла на 74%, для цукрового діабету – на 441,7% (пов’язане як зі значним розширенням пероральних ЛЗ, так і з появою інсулінів у програмі з 2021 р.), для бронхіальної астми – на 233,3%. Не таке значне зростання можемо спостерігати для таких хвороб як епілепсія – на 28%, та розлади психіки і поведінки – на 15,6%. Це можна обґрунтувати появою ЛЗ для цих нозологій лише в останніх 2 випусках Реєстру ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Однак лише для лікування нецукрового діабету кількість ТН ЛЗ зменшилася з 5 до 4 у двох останніх випусках Реєстру урядової програми «Доступні ліки» (рис. 3).

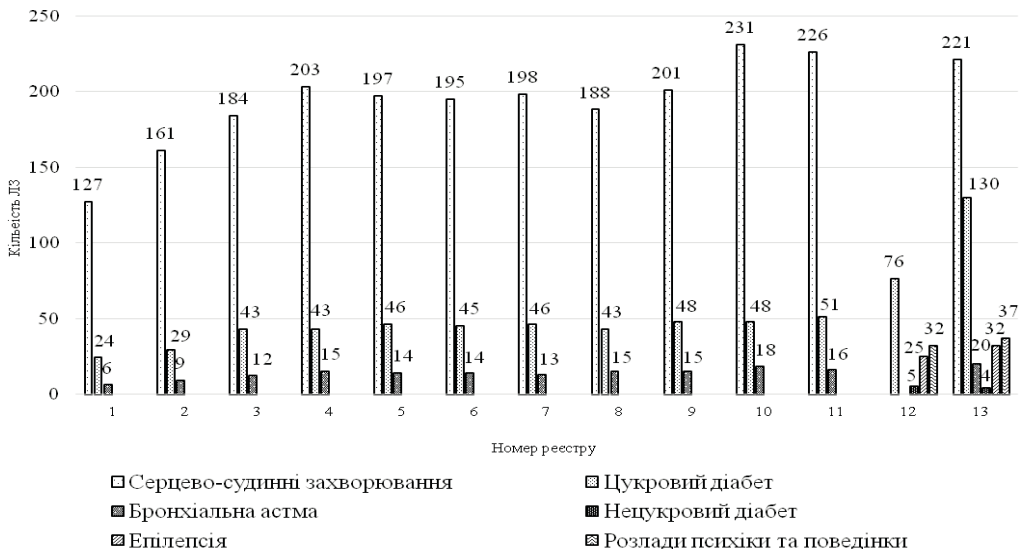

Рис. 3. Динаміка кількості торгових назв лікарських засобів, що увійшли до 13 випусків Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню за програмою «Доступні ліки», за нозологіями

Також номенклатуру ТН ЛЗ, що увійшли до 13 випусків Реєстру ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, програми «Доступні ліки» було проаналізовано і за виробниками. Найбільший сегмент вітчизняного виробництва був у 2 випуску Реєстру, а саме 75,9%, а найменший – у 12 редакції. Однак загалом можемо відзначити, що в середньому доля ЛЗ вітчизняних фармацевтичних компаній становить лише 60%, що відкриває значну перспективу імпортозаміщення, дає змогу знизити ціни на ЛЗ за урядовою програмою «Доступні ліки» та, як наслідок, підвищити фізичну та економічну доступність ліків для лікування визначених країною соціально значущих нозологій (рис. 4).

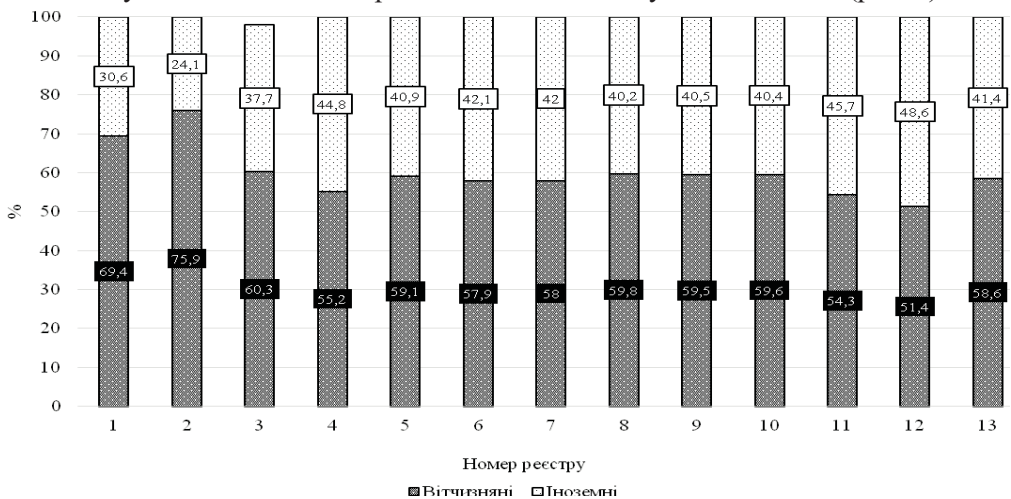

Рис. 4. Співвідношення сегментів лікарських засобів вітчизняних та іноземних виробників у 13 випусках Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню за урядовою програмою «Доступні ліки»

Проаналізовано співвідношення сегментів ЛЗ вітчизняних та іноземних виробників і за нозологіями. Найбільша доля українських фармацевтичних компаній була в ЛЗ для лікування цукрового діабету, а найменша – бронхіальної астми. Саме тому фармацевтичним компаніям України доцільно переглянути визначену нами ринкову нішу. На рис. 5 продемонстровано вітчизняний сегмент номенклатури ЛЗ за нозологіями в урядовій програмі «Доступні ліки».

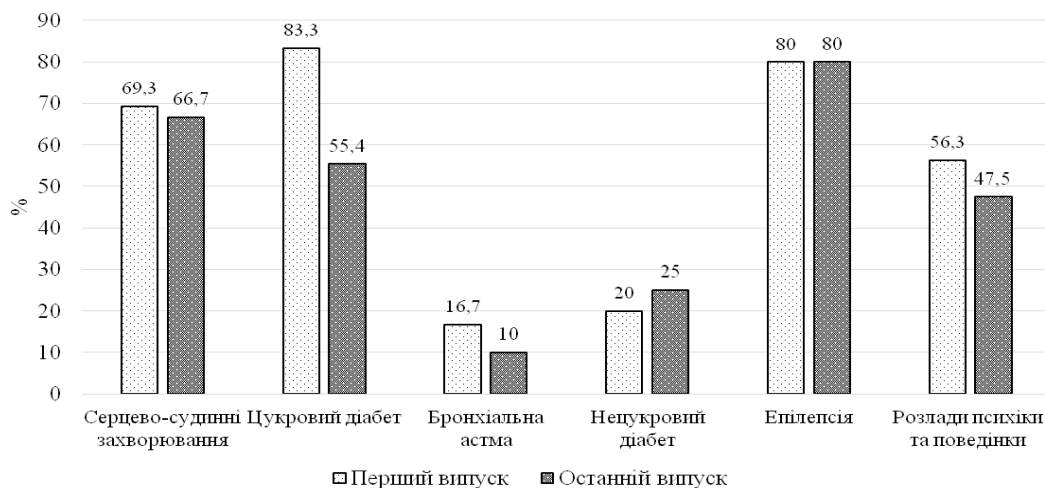

Рис. 5. Сегмент лікарських засобів вітчизняних виробників урядової програми «Доступні ліки» за нозологіями

Виконане дослідження демонструє, що з розширенням асортименту ЛЗ у програмі доля вітчизняних виробників знижується. У 5 із 6 нозологій можемо відзначити зниження сегмента українських виробників останнього випуску Реєстру ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, порівняно з першою редакцією. Це знову демонструє перспективу для вітчизняного фармацевтичного ринку, який у повному обсязі не може забезпечити лікування соціально значущих захворювань препаратами власного виробництва.

Номенклатуру ТН ЛЗ, що увійшли до 13 випусків Реєстру ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, за 2017–2022 рр. було проаналізовано і за фінансовим аспектом. ЛЗ за урядовою програмою «Доступні ліки» пацієнти можуть отримати безкоштовно або з доплатою. У середньому переважна більшість препаратів, близько 75%, потребує доплати від пацієнта і лише четверта частина номенклатури відпускається безкоштовно (рис. 6).

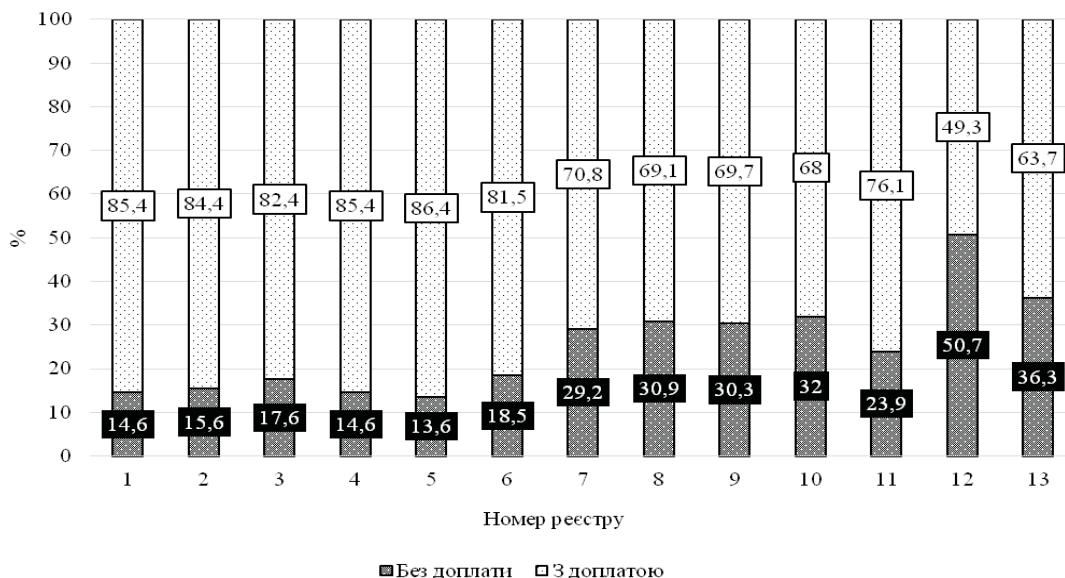

Рис. 6. Співвідношення кількості лікарських засобів, що потребують доплати, та лікарських засобів, які відпускають безкоштовно, у 13 випусках Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню за урядовою програмою «Доступні ліки»

Незважаючи на переважне зниження сегмента ЛЗ, які потребують доплати, їх кількість все рівно значна. Вважаємо за доцільне оптимізувати програму за цим аспектом за рахунок розширення номенклатури препаратами вітчизняного виробництва.

Висновки

1. Результати аналізу динаміки асортименту ЛЗ за урядовою програмою «Доступні ліки» за 2017–2022 роки дали змогу встановити оновлення номенклатури ЛЗ у 2 рази за МНН та практично у 3 рази – за ТН порівняно з першим випуском, що пов'язано як із розширенням найменувань для лікування хвороб, що були в програмі з 2017 року, так і з появою нових нозологій із 2021 року.

2. Детальний контент-аналіз усіх випусків Реєстру ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, виявив, що в середньому доля ЛЗ вітчизняних фармацевтичних компаній становить лише 60%, що відкриває значну перспективу імпортозаміщення, а також зниження цін на ЛЗ за урядовою програмою «Доступні ліки» та, як наслідок, підвищення фізичної та економічної доступності ліків для визначених країною соціально значущих нозологій.

3. Незважаючи на зниження сегмента ЛЗ, які потребують доплати, із 85,4% у першому Реєстрі до 63,7% – в останньому, їх кількість все рівно значна. Вважаємо за доцільне розширювати програму ЛЗ, які відпускають пацієнтам безкоштовно, за рахунок включення нових препаратів, особливо вітчизняного виробництва.

Список використаної літератури

1. Про забезпечення доступності лікарських засобів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17. 03. 2017 р. № 152. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-%D0%BF#Text>
2. Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію: Постанова Кабінету Міністрів України від 27. 02. 2019 р. № 136. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-2019-%D0%BF#Text>
3. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань: Постанова Кабінету Міністрів України від 27. 02. 2019 р. № 141. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2019-%D0%BF#Text>
4. Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28. 07. 2021 р. № 854. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text>
5. *Гетало О. В., Кратенко А. О.* Аналіз соціально-економічного стану системи реімбурсації вартості лікарських засобів за кордоном // *ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind.* – 2019. – № 2. – Р. 62–64.
6. *Гуз В. С., Заліська О. М., Максимович Н. М.* Ретроспективний аналіз рецептів для лікування серцево-судинних захворювань у програмі «Доступні ліки» на прикладі аптеки // *Фармац. журн.* – 2020. – Т. 75, № 3. – С. 69–79. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.20.07>
7. *Блавацька О. Б., Заліська О. М., Гриньків Я. О., Сосновська Г. О.* Аналіз динаміки розвитку програми «Доступні ліки» в Україні та Львівській області // *Фармац. журн.* – 2020. – Т. 75, № 2. – С. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>
8. *Ковалевська І. В., Рубан О. А., Євтушенко О. М.* Дослідження асортименту препаратів для лікування цукрового діабету II типу на фармацевтичному ринку України // *Фармац. журн.* – 2019. – № 2. – С. 13–23. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.19.02>
9. *Косяченко К. Л., Немченко А. С., Коваленко О. В., Кубарева І. В.* Науково-методичні підходи до проведення моніторингу цін на лікарські засоби, що закуповуються за державними цільовими програмами // *Фармац. журн.* – 2011. – № 1. – С. 13–18.
10. *Шолойко Н. В., Гончар А. О.* Порівняльний аналіз асортиментного переліку лікарських засобів для лікування артеріальної гіпертензії згідно з вітчизняними та міжнародними клінічними настановами // *Фармац. журн.* – 2022. – Т. 77, № 1. – С. 31–39. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.22.03>
11. *Костюк І. А.* Аналіз динаміки асортименту лікарських засобів для фармакотерапії бронхіальної астми у програмі «Доступні ліки» // *Фармац. журн.* – 2019. – Т. 74, № 5. – С. 12–20. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.19.02>
12. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 03 квітня 2017 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03. 04. 2017 р. № 360. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0360282-17#Text>
13. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 26 липня 2017 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26. 07. 2017 р. №856. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0856282-17#Text>

14. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 22 січня 2018 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22. 01. 2018 р. № 111. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0111282-18#Text>
15. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 23 липня 2018 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23. 07. 2018 р. № 1367. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1367282-18#Text>
16. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 21 січня 2019 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21. 01. 2019 р. № 148. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0148282-19#Text>
17. Реєстр лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 29 липня 2019 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30. 07. 2019 р. № 1715. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1715282-19#n7>
18. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 07 лютого 2020 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13. 02. 2020 р. № 316. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0316282-20#Text>
19. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 28 травня 2020 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01. 06. 2020 р. № 1284. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1284282-20#Text>
20. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 7 серпня 2020 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11. 08. 2020 р. № 1851. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1851282-20#Text>
21. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 10 лютого 2021 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15. 02. 2021р. № 251. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0251282-21#Text>
22. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 05 серпня 2021 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10. 08. 2021 р. № 1705. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705282-21#Text>
23. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 01 жовтня 2021 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27. 09. 2021 р. № 2077. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-27092021--2077-pro-zatverdzhennja-reestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-standom-na-01-zhovtnja-2021-roku>
24. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 18 лютого 2022 року: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25. 02. 2022 р. № 366. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>

References

1. Pro zabezpechennia dostupnosti likarskykh zasobiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17. 03. 2017 r. № 152. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-%D0%BF#Text>
2. Deiaki pytannia shchodo dohovoriv pro reimbursatsiiu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27. 02. 2019 r. № 136. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-2019-%D0%BF#Text>
3. Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, predbachenykh u derzhavnomu biudzheti na vidshkoduvannia vartosti likarskykh zasobiv dlia likuvannia okremykh zakhvoriuvan: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27. 02. 2019 r. № 141. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2019-%D0%BF#Text>
4. Deiaki pytannia reimbursatsii likarskykh zasobiv za prohramoju derzhavnykh harantii medychnoho obslugovuvannia naselennia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28. 07. 2021 r. № 854. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text>
5. *Hetalo O. V., Kratenko A. O.* Analiz sotsialno-ekonomichnoho stanu systemy reimbursatsii vartosti likarskykh zasobiv za kordonom // ЛОНОС. The art of scientific mind. – 2019. – № 2. – P. 62–64.
6. *Huz V. S., Zaliska O. M., Maksymovych N. M.* Retrospektyvnyi analiz retseptiv dlia likuvannia sertsevo-sudynnykh zakhvoriuvan u prohrami «Dostupni liky» na prykladi apteky // Farmats. zhurn. – 2020. – T. 75, № 3. – S. 69–79. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.20.07>
7. *Blavatska O. B., Zaliska O. M., Hrynkiv Ya. O., Sosnovska H. O.* Analiz dynamiky rozvytku prohramy «Dostupni liky» v Ukraini ta Lvivskii oblasti // Farmats. zhurn. – 2020. – T. 75, № 2. – S. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>
8. *Kovalevska I. V., Ruban O. A., Yevtushenko O. M.* Doslidzhennia asortymentu preparativ dlia likuvannia tsukrovoho diabetu II typu na farmatsevychnomu rynku Ukrainy // Farmats. zhurn. – 2019. – № 2. – S. 13–23. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.19.02>
9. *Kosiachenko K. L., Nemchenko A. S., Kovalenko O. V., Kubarieva I. V.* Naukovo-metodychni pidkhody do provedennia monitorynhu tsin na likarski zasoby, shcho zakupovuiutsia za derzhavnyimi tsilovymi prohramamy // Farmats. zhurn. – 2011. – № 1. – S. 13–18.

10. *Sholoiko N. V., Honchar A. O.* Porivnialnyi analiz asortymentnoho pereliku likarskykh zasobiv dlia likuvannia arterialnoi hipertenzii zghidno z vitchyznianymy ta mizhnarodnymy klinichnymy nastanovamy // *Farmats. zhurn.* – 2022. – T. 77, № 1. – S. 31–39. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.22.03>

11. *Kostiuk I. A.* Analiz dynamiky asortymentu likarskykh zasobiv dlia farmakoterapii bronkhialnoi astmy u prohrami «Dostupni liky» // *Farmats. zhurn.* – 2019. – T. 74, № 5. – S. 12–20. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.19.02>

12. Reiestr likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 03 kvitnia 2017 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 03. 04. 2017 r. № 360. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0360282-17#Text>

13. Reiestr likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 26 lypnia 2017 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 26. 07. 2017 r. №856. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0856282-17#Text>

14. Reiestr likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 22 sichnia 2018 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 22. 01. 2018 r. № 111. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0111282-18#Text>

15. Reiestr likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 23 lypnia 2018 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 23. 07. 2018 r. № 1367. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1367282-18#Text>

16. Reiestr likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 21 sichnia 2019 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21. 01. 2019 r. № 148. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0148282-19#Text>

17. Reiestr likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 29 lypnia 2019 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 30. 07. 2019 r. № 1715. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1715282-19#n7>

18. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 07 liutoho 2020 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 13. 02. 2020 r. № 316. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0316282-20#Text>

19. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 28 travnia 2020 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 01. 06. 2020 r. № 1284. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1284282-20#Text>

20. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 7 serpnia 2020 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 11. 08. 2020 r. № 1851. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1851282-20#Text>

21. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 10 liutoho 2021 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 15. 02. 2021r. № 251. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0251282-21#Text>

22. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 05 serpnia 2021 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 10. 08. 2021 r. № 1705. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705282-21#Text>

23. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 01 zhovtnia 2021 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 27. 09. 2021 r. № 2077. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-27092021--2077-pro-zatverdzhennja-reiestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoiu-derzhavnih-garantij-medichnoho-obsluhovuvannja-naseleennja-standom-na-01-zhovtnja-2021-roku>

24. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 18 liutoho 2022 roku: Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 25. 02. 2022 r. № 366. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>

Надійшла до редакції 4 червня 2022 р.
Прийнято до друку 15 червня 2022 р.

I. A. Костюк (<https://orcid.org/0000-0002-3689-3379>),

Ю. В. Пелих (<https://orcid.org/0000-0001-6735-5605>)

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ НОМЕНКЛАТУРИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УРЯДОВІЙ ПРОГРАМІ

«ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Ключові слова: реімбурсація, урядова програма «Доступні ліки», соціально значущі захворювання, фармацевтичний ринок

А Н О Т А Ц І Я

На сьогодні доступність лікарських засобів для населення є однією із найгостріших проблем у системі охорони здоров'я. Актуальним є не тільки питання фізичної доступності ліків, тобто їх наявність в аптечних закладах, а ще й економічної спроможності населення придбати необхідні лікарські засоби. Для подолання цієї проблеми пріоритетним напрямом у реформуванні фармацевтичної галузі Уряд визнав

запровадження процесу реімбурсації. З метою підвищення якості та тривалості життя населення за рахунок зростання фізичної та економічної доступності лікарських засобів для лікування найбільш соціально значущих захворювань, 1 квітня 2017 року Урядом було запроваджено програму реімбурсації «Доступні ліки». На початку вона розповсюджувалася на пацієнтів, що мають серцево-судинні захворювання, діабет II типу та бронхіальну астму, а з 1 жовтня 2021 року з'явилися препарати для лікування нецукрового діабету, розладів психіки та поведінки, а також епілепсії.

Метою роботи стало дослідження динаміки номенклатури лікарських засобів, що входять до урядової програми «Доступні ліки», за 2017–2022 роки.

Виконаний контент-аналіз 13 випусків Реєстрів лікарських засобів, що підлягають реімбурсації, демонструє оновлення та зростання кількості міжнародних непатентованих назв та, відповідно, торговельних назв лікарських засобів для лікування нозологій, які країна визнала пріоритетними. Встановлено оновлення номенклатури лікарських засобів у 2 рази за міжнародними непатентованими назвами та практично у 3 рази – за торговельними назвами порівняно з першим випуском, що пов'язано як із розширенням найменувань для лікування хвороб, що були в програмі з 2017 року, так і з появою нових нозологій із 2021 року. У середньому доля лікарських засобів вітчизняних фармацевтичних компаній становить лише 60%, що відкриває значну перспективу імпортозаміщення, дасть змогу знизити ціни на лікарські засоби за урядовою програмою «Доступні ліки» та, як наслідок, підвищить фізичну та економічну доступність ліків.

Виконані дослідження дають змогу зробити висновок про потребу удосконалення асортиментної політики урядової програми «Доступні ліки» із метою забезпечення населення України доступними лікарськими засобами відповідно до потреб населення та стандартів лікування соціально значущих хвороб.

I. A. Kostiuk (<https://orcid.org/0000-0002-3689-3379>),

J. V. Pelykh (<https://orcid.org/0000-0001-6735-5605>)

Bogomolets National Medical University, Kyiv

ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF THE NOMENCLATURE OF MEDICINES IN THE GOVERNMENT PROGRAM «AVAILABLE MEDICINES»

Key words: reimbursement, government program «Available medicines», socially significant diseases, pharmaceutical market

ABSTRACT

The availability of medicines the public is a problem with the most acute health care systems. Not only the issue of physical availability of medicines, their availability in pharmacies, but also the economic assistance of the population to purchase drugs is relevant. To overcome these problems, the Government has recognized the introduction of a reimbursement process in the pharmaceutical sector. The content of improving the quality and life expectancy of the population, with increasing physical and economic accessibility of drugs for the treatment of the most socially significant diseases, April 1, 2017 the Government introduced a reimbursement program «Available medicines». In the beginning there were spreads with cardiovascular disease, type II diabetes and bronchial asthma. From October 1, 2021, the program includes drugs for the treatment of diabetes mellitus, mental and behavioral disorders, epilepsy.

The aim of the work is to study the dynamics of the range of drugs included in the government programs «Available medicines» for 2017–2022.

The content analysis of 13 issues of Registers of medicines subject to reimbursement shows the updating and growth of the number of international non-proprietary names and in accordance with the trade names of drugs for the treatment of nosologies, which countries have recognized as the best. The nomenclature of medicines has been updated twice with international non-proprietary names and in almost 3 varieties – by trade names compared to the first issue, which is associated with both the expansion of names for the treatment of the disease, which were in programs since 2017 and the emergence of new nosology from 2021. On average, the share of drugs of domestic pharmaceutical companies is only 60%, which opens a significant prospect of import substitution, reduces drug prices under the government program «Available medicines» and, for example, increase the physical and economic availability of drugs.

The conducted studies allow us to conclude that there is a need to improve the assortment policy of the government program «Available medicines» using the population of Ukraine available drugs in accordance with the needs of the population and the standards for the treatment socially significant diseases.

Електронна адреса для листування з авторами: iryua.kostuk@ukr.net

(Костюк І. А.)